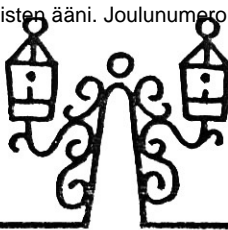

Panu 90 vuotta

Syyskuun 1. oli tullut kuluneeksi 90 vuotta Lohipadon koulun edeltäjän Oulun Raajarikkoisten Lasten Kodin työn alkamisesta. Juhllassa mukana olleille jäi lämmin muisto, ja varmasti jokaisen mieleen jäi aivan erityisesti koulun omien tyttöjen ja poikien pienen musiikkiyhtyeen esitykset ja solistityttöjen kauniit äänet. Tällä hetkellä tällainen koulu- ja kasvatustyö on täällä ja Suomessa yleensäkin taloudellisesti turvattu, mutta näin ei ole ollut aina. Voi sanoa, että Lohipadon edeltäjän työ alkoi tyhjistä.

Koulun juhlassa tästä työstä puhuivat ministeri Katri Helena Eskelinen, rovasti Paavo Paakkinaho ja rehtori Antti Simojoki, kaksi viimeksimainittua nimenomaan Oulun horisontista. Pöydälläni on myös otos aikakauslehti Naisten Äänen joulunumerosta 1911 ja siinä nimimerkki N.K:n kirjoitus Palanen naisten työtä Oulussa. Silloin oli kulunut 20 vuotta Oulun varattomain raajarikkoisten lasten kodin avaamisesta, näin nimi ensi alkuun virallisesti kirjoitettiin.

Tämäkin työ alkoi yksityisen ihmisen aloitteesta, niin kuin niin moni vastaavanlainen toiminta meillä ja muuallakin. Aloitteen teki oululainen merikapteeninrouva Venny Braxén, silloin kahden pojan nuori äiti, sittemmin kuusilapsisen kodin hoitaja. Vennyllä oli sydän paikallaan. Mutta hän oli samalla niitä, jotka osasivat tarttua härkää sarvista, tarpeen tullen isoakin.

Venny Braxén oli havahtunut huolehtimaan vammaisten lasten hoidosta ja koulutuksesta, kun hän eräiden sunnuntaiopettajien ja hengenheimolaistensa kanssa oli tutustunut Oulun lääninsairaalassa eräaseen kuusi-vuotiaaseen Sipolan Mattiin Utjärveltä ja kuullut, minkälaiset

hoito-olosuhteet poikaressua sairaalan jälkeen odottivat.

Kapteeniska ei saanut rauhaa, ja niin hän, tieteenkin muihinkin samanhenkisiin yhteyttä pitäen, aloitti koulun hyvin vaatimattomissa oloissa jo seuraavana syksynä. Ensimmäiset pienet kodit olivat Kakaravaaralla, mutta jo 1902 yhdistys Oulun Raajarikkoisten Lastenkoti r.y. rakennutti oman tukevan hirsitalonsa kaikille vanhoille oululaisille tutulle paikalle Lassinkallion tiiranpuoleiselle törmälle, niin, siinä missä myös nykyinen koti, Lohipadon koulu sijaitsee.

Venny Braxén oli tämän aatteen voimakas herättäjä. Juhla-kirjoituksen 1911 ilmestyessä hän oli jo työskennellyt 20 vuotta innostavana, rohkaisevana voimana kodin ylläpitämiseksi, kokoajan kodin johtokunnan puheenjohtajana. ”Suuri onkin hänen uskonsa hedelmä”, kirjoittaa lehti. Uskon asioita nämä totisesti ovat olleet! Talot on rakennettu katteettomalla velalla, mutta rukouksen voima on ollut ihmeellinen.

Venny Braxén oli mukana kuolemaansa 15.10.1915 saakka. Varmasti jo sitä ennen oli hänen vanhin tyttärensä, pianotaiteilija Gerda Weneskoski ehtinyt monet kerrat olla mukana ilahduttamassa koulukodin kasvatteja. Äitinsä kuoleman jälkeen Gerda Weneskoski on tähän päivään saakka pitänyt yhteyttä kouluun Lassinkallion muinaisella törmällä, niin että hän harva se vuosi on käynyt Oulussa, iän karttuessa tieteenkin pitenevin välein, ja aina nimenomaan vierailakseen tässä koulussa. Kaikki lohipepatolaiset ovat sukupolvesta toiseen oppineet rakastamaan näitä molempia kultaisia Braxenin rouvia.

Palstani on nyt omistettu nimenomaan perustajalle, mutta myös hänen työnsä lähimmille

jatkaajille. Jo tuo 20-vuotisartikkeli tietää kertoa, että opettaja Anna Hurskainen oli jo silloin toiminut johtajattarena 17 vuotta käyttäen työhön myös lähes kaiken vapaa-aikansa ja, niinkuin Antti Simojoki historikkissaan mainitsi, suuren osan pienestä palkastaan.

Lohipadon koulusta huolehtii nyt Nuorten Vammaisten Tukisäätiö. On hyvä, että on tämä koulu ja sen kaltaisia, mutta paljon on vammaisten asioissa vielä tekemistä. Vammaisten vuosi on kääntynyt lopulle, mutta vielä ehtii, eikähän tekeminen ole määrävuodesta kiinni.

Lohipadon koulutontin kullmassa on kaikille kulkijoille tuttu pieni puutalo, soma kuin sokeripala siinä uusiasiallisen rakennuksen naapurina. Se on kirjailija Matti Hällin pitkäaikaisin lapsuudenkoti, vaikka syntymäkoti onkin Hällinrannassa, alempana. Tässä Matti myös ylioppilastutkintonsa suoritti keväällä 1933.

Jo silloin ja aina sen jälkeen Matti elätti itsensä kirjoittamalla, mutta eräällä tavalla virallinen esikoisteos oli Gummeruksen nuorisoromaanikilpailun vuonna 1939 voittanut romaani Jäät lähtevät. Sen päähenkilönä on poikien huimissa koskenrannan leikeissä vammautunut Pauli. Siinä Matti Häll siis oli asunut pienen ikänsä vammaisten laster naapurina ja toverina. On ilmeistä, että juuri tästä ympäristöstä kasvoi hänen hieno romaansa mielestäni Matin töistä muutenkin aivan parhaita.